

Grey Scale #13

DANES PICTA .COM

A 1 2 3 4 5 6 M 8 9 10 11 12 13 14 15 B 17 18 19

AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO WP

WYDZIAŁ WOJSK LĄDOWYCH
KATEDRA TAKTYKI OGÓLNEJ

JAWNE

~~Do wydania
składanego~~

~~_____~~

Egz. Nr 1

Mjr dypl. Jerzy ZIELIŃSKI

ORGANIZACJA ORAZ DZIAŁANIE ODDZIAŁU
WYDZIELONEGO I TAKTYCZNEGO DESANTU
ŚMIGŁOWCOWEGO W NATARCIU DYWIZJI

48672

WARSZAWA

SIERPIEŃ

1981

AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO WP

WYDZIAŁ WOJSK LĄDOWYCH
KATEDRA TAKTYKI OGÓLNEJ

JAWNE

~~Wydzielony~~
~~sztabowy~~

~~_____~~

Egz. Nr 1

Mjr dypl. Jerzy ZIELIŃSKI

ORGANIZACJA ORAZ DZIAŁANIE ODDZIAŁU WYDZIELONEGO I TAKTYCZNEGO DESANTU ŚMIGŁOWCOWEGO W NATARCIU DYWIZJI

48672

WARSZAWA

SIERPIEŃ

1981

WYDZIAŁ WOJSK LĄDOWYCH
KATEDRA TAKTYKI OGÓLNEJ

Protokół Nr 1265/

PRZEKLASYFIKOWANO

JAWNE
~~Do dyktanda~~
~~sztabowego~~

Protokół Nr 54305

"ZATWIERDZAM"

SZEF KATEDRY TAKTYKI OGÓLNEJ

ppłk dypl. Witold WÓJCIK

Imię
Nazwisko

~~.....~~
Egz.nr ...

189/17.13

ORGANIZACJA ORAZ DZIAŁANIE ODDZIAŁU
WYDZIELONEGO I TAKTYCZNEGO DESANTU ŚMIGŁOWCOWEGO
W NATARCIU DYWIZJI

WYKŁAD

OPRACOWAŁ:

mjr dypl. Jerzy ZIELIŃSKI

Plan wykładu

Wstęp

I. ZASADY OGÓLNE DZIAŁAŃ ODDZIAŁU WYDZIELONEGO W NATARCIU
DYWIZJI.

1. Rola oddziału wydzielonego i warunki jego wysłania.
2. Skład, ugrupowanie i zadania OW dywizji.

II. ORGANIZACJA DZIAŁAŃ OW DYWIZJI.

1. Właściwości pracy dowódcy nad organizacją działań.
2. Organizacja dowodzenia.

III. WŁAŚCIWOŚCI PROWADZENIA DZIAŁAŃ PRZEZ OW DYWIZJI.

IV. ORGANIZACJA I DZIAŁANIE TAKTYCZNYCH DESANTÓW ŚMIGŁOWCOWYCH.

1. Rola, zadania i zasady działań taktycznych desantów śmigłowcowych.
2. Właściwości organizacji działań.
3. Prowadzenie działań po wylądowaniu.

Zakończenie

- Załączniki: 1. Wykaz literatury do samodzielnego studiowania
2. Wykaz pomocy, które mogą być wykorzystane w czasie wykładu.

WSTĘP

1. Sprawy organizacyjne:

- a/ z tematyką tego wykładu spotkacie się w ćwiczeniach głównych i doskonalących, zwłaszcza na obozie letnim w ćwiczeniu nr 207/D; w ćwiczeniach z wykorzystaniem pociągu i ćwiczeniu szkieletowym;
 - b/ podstawowa literatura do samodzielnego studiowania
- załącznik nr 1;
 - c/ plan wykładu.
2. Manewrowa walka wymaga zgrania dwóch zasadniczych czynników tj. siły ognia i ruchliwości wojsk. Najczęściej siła ognia wygrywała w rywalizacji z ruchliwością ze względów czysto technicznych. Jednym z czynników potęgujących i manewrowość wojsk na szczeblach taktycznych stały się oddziały wydzielone /OW/, które były powszechnie stosowane już w drugiej wojnie światowej.

Istotne miejsce w stosowaniu oddziałów wydzielonych zajmują doświadczenia Armii Radzieckiej, która używała je głównie do opanowania ważnych obiektów oraz do paraliżowania ruchów podchodzących odwodów nieprzyjaciela.

Konflikty zbrojne po drugiej wojnie światowej dostarczają również wielu przykładów użycia i działania oddziałów wydzielonych. W czasie wojny izraelsko-arabskiej w 1967 r. wojska izraelskie po przełamaniu obrony szybkimi działaniami opanowywały ważne obiekty na tyłach nieprzyjaciela, uniemożliwiając w ten sposób wycofanie jego wojsk, np. w działaniach bojowych na Synaju szybkie opanowanie przez oddziały wydzielone rejonów El-Aristz i Bir Gifgofa spowodowała odcięcie dróg odwrotu w kierunku na Suez i ~~Kantortę~~.

Wymownym przykładem znaczenia tego typu działań w warunkach współczesnych może być opanowanie przez oddział wydzielony i desant powietrzny przyczółka na zachodnim brzegu Kanału Sueskiego podczas wojny arabsko-izraelskiej w 1974 r.

"Pod pojęciem "oddział wydzielony" /OW/ rozumieć należy doraźnie zorganizowany oddział, wzmocniony pododdziałami innych rodzajów wojsk, wyznaczony do wykonania zadania bojowego w znacznym oddaleniu od

rejonu działania, sił głównych, ale na ich korzyść/leksykon wiedzy wojskowej str. 264/.

Oddziały wydzielone mogą być organizowane w natarciu i obronie. Ich zadania będą wynikały bezpośrednio z zadań bojowych wojsk.

I. ZASADY OGÓLNE DZIAŁAŃ ODDZIAŁU WYDZIELONEGO W NATARCIU

DYWIZJI

1. Rola oddziału wydzielonego dywizji i warunki jego wysłania.

Współczesne operacje będą znacznie różnić się od operacji II wojny światowej, tak w sposobach jak i formach prowadzenia działań bojowych. W minionej wojnie rozbicie poszczególnych zgrupowań przeciwnika osiągnęte było jedynie poprzez bezpośrednie starcie sił żywych. Wymagało to określonego czasu. Obecnie użycie broni jądrowej ten skutek pozwala osiągnąć prawie natychmiast.

Zmieniła się również istota manewru. W ostatniej wojnie manewr wyrażany był przede wszystkim ruchem wspieranym przez ogień. Współcześnie idea manewru zawarta jest w potędze uderzeń jądrowych, których rezultaty powinny być wykorzystywane przez ruch. Nadażenie ruchu za ogniem staje się dziś naczelną zasadą działań zaczepnych. Dlatego też wszelkie zabiegi prowadzące do zwiększenia ruchliwości wojsk lądowych stają się logiczną koniecznością nadażania zgrupowań uderzeniowych za ogniem jądrowym. Oddziały wydzielone będą te role spełniać.

Współczesne pole walki stwarza przesłanki do szerokiego działania oddziałów wydzielonych organizowanych przez związki taktyczne, a struktura organizacyjna i możliwości bojowe wojsk umożliwią osiągnięcie tego celu, jakim jest jak najszybsze wykonanie zadań. Na tempo działań bojowych wpływa również odporność określonych oddziałów czy związków taktycznych na uderzenia jądrowe, zdolność poruszania się po bezdrożach pokonywanie stref skażeń, przeszkód wodnych jak też niedogodnych warunków terenowych.

W czasie drugiej wojny światowej pododdziały, czy oddziały, które wyznaczono do działań jako oddziały wydzielone otrzy-

mywały, kosztem innych oddziałów samochody i czołgi zapewniające im możliwości szybkiego działania, a więc były one szybsze w działaniu niż pozostałe jednostki walczące, które w większości działały pieszo.

Dziś każdy batalion, pułk zmechanizowany czy czołgów jest wszechstronnie wyposażony w sprzęt potrzebny do szybkiego działania i prowadzenia skutecznej walki. W tym świetle szybkość działania oddziału wydzielonego zależy będzie jedynie od warunków terenowych i sytuacji pola walki.

Celem działania oddziału wydzielonego jest przeniesienie działań bojowych w głąb ugrupowania nieprzyjaciela i dla opanowania i utrzymania do czasu podejścia się głównych ważnych rejonów i obiektów nieprzyjaciela; opóźniania podejścia się nieprzyjaciela; działań rajdowych i działań w celu połączenia się z jednostkami walczącymi na tyłach nieprzyjaciela.

Każdorazowo oddział wydzielony dywizji spełnia rolę pomocniczą w odniesieniu do sił głównych dywizji, gdyż działa na ich korzyść, ułatwia wykonanie im postawionego zadania.

Manewrowy charakter współczesnych działań bojowych, istnienie luk, działania na kierunkach powodują, że działanie oddziału wydzielonego może być realizowane we wszystkich formach natarcia. Najdogodniejsze warunki na działanie oddziału wydzielonego dywizji powstaną wówczas gdy:

- nieprzyjaciel na określonych kierunkach zostanie obezwładniony do tego stopnia, że jego opór będzie mało skuteczny;
- w ugrupowaniu nieprzyjaciela istnieją luki i otwarte skrzydła;
- na kierunku działania oddziału wydzielonego zostały rozbite względnie zaangażowane na innych kierunkach odwody nieprzyjaciela;
- system obrony nieprzyjaciela został naruszony uderzeniami jądrowymi i ogniem innych środków.

Oddział wydzielony może być wysłany w różnej fazie prowadzenia natarcia, a więc w toku przełamывania, pościgu, a także przed nawiązaniem boju spotkaniowego lub w wyniku pomyślnego jego rozegrania przez dywizję.

W toku przełamывania OW może być wysłany:

- przy silnym obezwładnieniu całego pasa obrony nieprzyjaciela, kiedy siły pierwszego rzutu dywizji rozbiły pododdziały nieprzyjaciela w czołowych punktach oporu;

- przy silnym obezwładnieniu drugiej i trzeciej pozycji głównego pasa obrony nieprzyjaciela i przełamaniu pierwszej i drugiej pozycji przez pierwszy rzut dywizji;

- po przełamaniu przez dywizję głównego pasa obrony nieprzyjaciela.

Najczęściej oddział wydzielony wysyła się w toku dołamywania lub po przełamaniu głównego pasa obrony, bowiem wówczas zaistnieją najdogodniejsze warunki działania. W takich warunkach oddział wydzielony powinien działać w dużym tempie, które osiąga się poprzez wykorzystanie skutków ognia, właściwości terenu, luki w ugrupowaniu nieprzyjaciela i unikanie starć z jego siłami.

Jeśli w czasie natarcia zaistnieją warunki przejścia do pościgu, zwłaszcza równoległego wysyła się oddział wydzielony, który unikając walki z nieprzyjacielem wyprzedza jego wycofujące się siły, opanowuje dogodne rubieże i nie dopuszcza do dalszego wycofywania się i organizowania obrony stwarzając warunki do całkowitego rozbicia jego sił.

W boju spotkaniowym oddział wydzielony wysyła się z reguły przed jego rozpoczęciem do uchwycenia dogodnych rubieży dla rozwinięcia sił głównych. W niektórych wypadkach oddział wydzielony może **być wysłany dla odolecia** lub wzbronienia podejścia kolejnych sił nieprzyjaciela na kierunku nawiązania boju spotkaniowego. Oceniając warunki prowadzenia działań przez oddział wydzielony należy dostrzegać olbrzymie zmiany w porównaniu z okresem II wojny światowej, nie będą to już bowiem obszary mało lub średnio kontrolowane przez nieprzyjaciela. Zachodni lub Środkowoeuropejski Teatr Działań Wojennych charakteryzuje się bowiem dużymi aglomeracjami miejskimi, ośrodkami przemysłowymi i wysoko rozwiniętą infrastrukturą obronną. Znaczne trudności w działaniu oddziału wydzielonego wystąpią zwłaszcza podczas działań w strefie taktycznej o największym nasyceniu wojsk, środków walki i transportu.

Z powyższych względów oddział wydzielony w większości wypadków nie może wykorzystać ważniejszych dróg na tyłach nieprzyja-

ciela, a zmuszony będzie działać po drogach polnych i leśnych.

2. Skład, ugrupowanie i zadania oddziału wydzielonego dywizji.

Oddział wydzielony może spełnić swą rolę tylko wówczas, gdy jego skład organizacyjny i wyposażenie zapewnią mu szybkie dotarcie do obiektu działań oraz zachowanie zdolności bojowej do prowadzenia samodzielnej walki przez określony czas tj. do połączenia się z nim sił głównych dywizji.

Powinien więc oddział wydzielony cechować się znaczną samodzielnością, dużą siłą ognia, ruchliwością i manewrowością. Z tych względów dywizja w natarciu może wysłać jeden - dwa oddziały wydzielone w sile pułku lub wzmocnionego batalionu, które działają na głównych kierunkach dla opanowania najważniejszych obiektów czy rubieży. Każdorazowo skład oddziału wydzielonego uzależniony jest od: treści i głębokości zadania; przewidywanego przeciwdziałania nieprzyjaciela i posiadanych sił i środków oraz warunków terenowych.

Z oddziałem wydzielonym ściśle współdziałają organa rozpoznawcze dywizji i pułków pierwszorzutowych dostarczając dane o sile i środkach oraz kierunkach działania nieprzyjaciela.

Pułk zmechanizowany wyznaczony do działania jako oddział wydzielony może otrzymać wzmocnienie:

- dywizjon artylerii haubic lub raketowej;
- do pułku artylerii przeciwlotniczej;
- kompanię saperów;
- kompanię desantowo-przeprawową /w przypadku forsowania przeszkody wodnej/.

Ponadto jego działanie może wspierać eskadra LMB lub LMSz oraz ogień artylerii dywizji, szczególnie w okresie wchodzenia do działania.

Batalion piechoty może otrzymać:

- 1-2 kompanię czołgów;
- baterię artylerii haubic;
- baterię artylerii przeciwpancernej;
- baterię artylerii przeciwlotniczej;
- pluton saperów;
- drużynę rozpoznania skażeń.

Ugrupowanie oddziału wydzielonego w każdym przypadku będzie zależało od:

- warunków przejścia oddziału wydzielonego przez ugrupowanie bojowe nieprzyjaciela na przednim skraju;
- warunków terenowych na kierunku działania oddziału wydzielonego;
- przewidywanego przeciwdziałania nieprzyjaciela;
- składu oddziału wydzielonego.

W zależności od składu bojowego oraz możliwości przejścia w głąb ugrupowania nieprzyjaciela, oddział wydzielony dywizji może działać po jednej lub dwóch drogach. Oddział wydzielony dywizji w składzie batalionu działać będzie z reguły po jednej drodze, natomiast pułk z uwagi na długość kolumny powinien działać po dwóch drogach /schemat Nr 1 /.

Ugrupowanie OW powinno zapewniać możliwość prowadzenia ciągłego rozpoznania, skrytość i samodzielność działania każdemu elementowi ugrupowania z osobną oraz dużą siłą uderzeniową /ogniową/, a także szybką koncentrację wysiłku całości sił oddziału wydzielonego na wybranym obiekcie ataku.

Ugrupowanie oddziału wydzielonego w toku działań w głębi obrony nieprzyjaciela, przed podejściem do nakazanego obiektu /rubieży/, jest podobne do ugrupowania marszowego. Składa się z:

- organów rozpoznawczych /SPR lub PR/;
- ubezpieczenia /czołowe, boczne i tylne/;
- sił głównych oddziału wydzielonego;
- rzutu tyłowego.

Artyleria przeciwpancerna powinna być zawczasu przydzielona do pododdziałów i działać w ich ugrupowaniu.

Artyleria przeciwlotnicza powinna być ugrupowana plutonami wzdłuż całej kolumny z takim wyliczeniem, aby mogła swoim ogniem osłaniać całość sił głównych oddziału wydzielonego.

Pododdziały wojsk inżynieryjnych przydziela się do ubezpieczenia czołowego i pododdziałów w siłach głównych.

Większość tyłów włącza się bezpośrednio do pododdziałów w kolumnie sił głównych.

Ugrupowanie bojowe oddziału wydzielonego w czasie ataku

obiekty, który jest celem działania, może przybrać różne formy, w zależności od składu i sił nieprzyjaciela, w zasadzie jednak będzie ono nosiło cechy ugrupowania podczas natarcia z marszu.

Po opanowaniu obiektu /rubieży/ oddział wydzielony, przyjmuje ugrupowanie obronne stosowane szczególnie w obronie okrężnej, skupiając główny wysiłek na najbardziej zagrożonych kierunkach. Z zasady będzie to ugrupowanie jednorzutowe, z silnym odwodem.

Zadania oddziału wydzielonego we współczesnych warunkach znacznie się zwiększyły. Jest to uwarunkowane dynamicznością walki, jej rozmachem oraz istnieniem wielu naturalnych przeszkód na Zachodnioeuropejskim Teatrze Działań Wojennych i znacznym nasyceniem ważnych obiektów w ugrupowaniu nieprzyjaciela. Z tego względu zadania wykonywane przez oddział wydzielony można podzielić na dwie zasadnicze grupy:

- opanowanie i utrzymanie do czasu podejścia sił głównych ważnych pod względem taktycznym obiektów i rubieży /schemat Nr 2 i 3/;

- niszczenie obiektów nieprzyjaciela.

Pierwsza grupa zadań będzie najbardziej typowa ~~nie~~ dla oddziału wydzielonego dywizji w natarciu, przy czym realizowana może być samodzielnie przez oddział wydzielony lub wspólnie z taktycznym desantem śmigłowcowym. Do tej grupy zadań zaliczyć należy opanowanie i utrzymanie: przepraw na przeszkodach wodnych lub rejonów dogodnych do ich organizacji;

- przesmyków między jeziorami, przełęczy i przejść górskich;
- przejść w zaporach z minami jądrowymi;
- dogodnych przejść między kompleksami lasów, strefami skażeń, zakażeń, pożarów itp;
- dominujących wzgórz;
- urządzeń hydrotechnicznych i ważnych węzłów komunikacyjnych;

Do tej grupy zadań należy zaliczyć wzbronienie dopływu sił nieprzyjaciela w rejon uderzeń ogniowych i umożliwienie wykorzystania tych skutków wojskom własnym.

Do drugiej grupy zadań, jakie może wykonać oddział wydzielony, działający metoda rajdowa należy zaliczyć: /Schemat Nr 4/

- poszukiwanie i niszczenie środków napadu jądrowego i składów amunicji specjalnej oraz punktów doboracji rakiet;
- rozpoznanie i niszczenie pododdziałów artylerii rakietowej nieprzyjaciela w ruchu i na stanowiskach ogniowych;
- wykrywanie i niszczenie stanowisk dowodzenia, węzłów łączności a tym samym dezorganizowanie systemu dowodzenia nieprzyjaciela;
- wykrywanie, izolowanie i rozbitcie odwodów specjalnych nieprzyjaciela;
- niszczenie różnego rodzaju obiektów i urządzeń tyłowych nieprzyjaciela;
- niszczenie śmigłowców i samolotów na lądowiskach i lotniskach.

Realizując tą grupę zadań oddział wydzielony może również w końcowym etapie działania wykonywać zadania polegające na opanowaniu i utrzymaniu ważnych rubieży /rejonów/ wspólnie z desantem śmigłowcowym lub samodzielnie.

Stąd też skład i ugrupowanie oddziału wydzielonego do działań rajdowych oraz jego organizacja nie odbiega zasadniczo od uprzednio podanych zasad /schemat Nr 4/.

W zależności od prowadzonych działań bojowych, treści zadań, warunków terenowych i sytuacji taktyczno-operacyjnej, OW może prowadzić działania rajdowe w trzech formach:

1. "rajd kierunkowy" - w którym oddział wydzielony zwalcza nakazane obiekty /siły i środki/, przesuając się jednocześnie w głąb ugrupowania nieprzyjaciela i w końcowej fazie oczekuje w zawczasu ustalonym rejonie na podejście sił głównych;
2. "rajd rokadowy" - polega na wyjściu OW w ugrupowanie nieprzyjaciela z jednoczesnym zwalczaniem obiektów równoległe do linii styczności wojsk i w końcowej fazie - powrócić do sił głównych dywizji;
3. "rajd w rejonie" - polega na wyjściu OW w określony rejon w ugrupowaniu nieprzyjaciela i zwalczaniu jego obiektów w miarę ich wykrycia i podejście do nich.

We współczesnych warunkach istnieją realne możliwości prowadzenia działań rajdowych w wymiarze lądowo-powietrznym. OW może

zatem składać się z sił i środków działających na lądzie oraz sił i środków uderzających z powietrza /śmigłowce szturmowe i desant taktyczny/.

II. ORGANIZACJA DZIAŁAŃ ODDZIAŁU WYDZIELONEGO DYWIZJI W NATARCIU.

1. Właściwości pracy dowódcy nad organizacją działań.

Sposób i zakres pracy dowódcy nad organizacją działań OW uzależniony jest w decydującej mierze od warunków położenia i posiadanego czasu,

Z tych względów oddział wydzielony może być organizowany:

- zawczasu - podczas planowania działań bojowych dywizji.

Wówczas możliwe jest ustalenie optymalnego składu oddziału wydzielonego oraz właściwe przygotowanie i zabezpieczenie jego działania;

- doraźnie - w toku walki, w przypadku zaistnienia dogodnych warunków do wysłania oddziału wydzielonego i skutecznego jego działania.

W tym przypadku praca dowódcy przebiegać będzie w nader złożonych warunkach i w ograniczonym czasie.

Niezależnie od warunków decyzję dowódca podejmuje - poprzez analizę zadania i ocenę sytuacji - w zasadzie wyłącznie z mapy.

Szczególnej wnikliwości wymaga ocena nieprzyjaciela i terenu.

Ocenę nieprzyjaciela dowódca powinien przeprowadzić głębszą i w szerszym zakresie niż zazwyczaj. Głównymi obiektami zainteresowania powinny być środki napadu jądrowego oraz odwoły nieprzyjaciela, bowiem one stanowią będą główne zagrożenie.

Teren będzie drugim podstawowym elementem decydującym o możliwościach wykonania zadania przez oddział wydzielony. Zasadniczymi czynnikami w działaniu oddziału wydzielonego, to zdecydowany i szybki ruch, który może być spotęgowany lub ograniczony przez warunki terenowe. Wnikliwa i umiejętna ocena terenu w powiązaniu z możliwym oddziaływaniem nieprzyjaciela pozwala na przyjęcie najbardziej celowego sposobu działania. Dowódca powinien ocenić miejsce wejścia OW do działania oraz **drożnię** na kierunku działania; trudnodostępne odcinki i rejony oraz kierunek ich obejścia i sposób pokonania; drogi obejścia silnych punktów oporu npla i odcinki skażone; dogodne i możliwe kierunki działania odwo-

dów nieprzyjaciela i ich skład; przedsięwzięcia w zakresie rozpoznania nieprzyjaciela i terenu.

W decyzji dowódca określa:

- siły i środki nieprzyjaciela na kierunku działania oddziału wydzielonego;

- miejsce i sposób wprowadzenia oddziału wydzielonego do działania;

- kierunek i drogi przesunięcia;

- ugrupowanie oddziału wydzielonego;

- sposób opanowania i utrzymania nakazanego rejonu /obiektu, rubieży/ do czasu podejścia sił głównych dywizji.

Stawiając zadania bojowe dowódca kieruje się ogólnie przyjętą formą, lecz ~~wk~~łada w nią treść odpowiednią dla oddziału wydzielonego a mianowicie:

- w wiadomościach o nieprzyjacielu zwraca się uwagę na dane o środkach napadu jądrowego i odwodach;

- w zadaniach dla pododdziałów podaje: kierunek i ewentualną rubież wejścia do działań, drogi marszu, miejsce w ugrupowaniach, obiekt do opanowania, czas i sposób jego utrzymania.

2. Organizacja dowodzenia.

System dowodzenia powinien zapewnić dowódcy oddziału wydzielonego niezawodne kierowanie wszystkimi **elementami** ugrupowania oraz utrzymania łączności z przełożonymi i sąsiadami. Organizatorem dowodzenia jest szef sztabu. Dowodzenie w okresie marszu jak i w czasie walki o zdobycie i utrzymanie obiektu jest realizowane głównie ze stanowiska dowodzenia. Jednak należy mieć na uwadze konieczność stworzenia możliwości dowodzenia przez dowódcę z punktu obserwacyjnego, szczególnie jeśli oddział wydzielony jest w sile pułku. Celowym jest by dowódca do chwili wejścia oddziału wydzielonego do działań znajdował się na stanowisku dowodzenia przełożonego, stąd ma możliwość śledzenia rozwoju sytuacji i zmian zachodzących w ugrupowaniu nieprzyjaciela. Sztab pułku działającego jako oddział wydzielony powinien w okresie znajdować się na czele sił głównych, a w czasie walki o zdobycie obiektu i jego utrzymanie między pierwszym a drugim rzutem lub odwodem.

Wyjazdy dowódcy na punkt obserwacyjny w kolejnych etapach działań są uzasadnione tylko koniecznością bezpośredniej ingeren-

czas
ncji na przebieg działań w danym rejonie. Przez cały działan
oddziału wydzielonego na stanowisku dowodzenia powinien przebywać
szef sztabu.

Podstawą systemu dowodzenia jest łączność radiowa. W marszu
do obiektu, mając na uwadze konieczność maskowania działań,
łączność radiowa powinna być wykorzystywana do przekazywania
krótkich zakodowanych sygnałów.

III. WŁAŚCIWOŚCI PROWADZENIA DZIAŁAŃ ODDZIAŁU WYDZIELONEGO DYWIZJI

Przekroczenie rubieży styczności wojsk przez oddział wydzie-
lony wymaga stworzenia takich warunków, by nie zachodziła potrzeba
angażowania jego sił już na początku działania. Najistotniejsze
jest osłabienie aktywnego oddziaływania sił powietrznych i na-
ziemnych nieprzyjaciela na kierunku ~~działania~~ przyszłego działa-
nia. Luka w obronie nieprzyjaciela na kierunku działania może
być wytworzona przez uderzenia jądrowe lub działanie sił głów-
nego zgrupowania. Jednak najbardziej dogodne warunki wejścia
oddziału wydzielonego do działania stanowią skutki zmasowanych
uderzeń jądrowych.

W warunkach bez użycia broni jądrowej wejście do działania
oddziału wydzielonego wspiera się ogniem artylerii i lotnictwem.
Przedsięwzięcie to nie odbiega od ogólnych zasad zabezpieczenia
wprowadzenia do walki drugich rzutów.

Oddział wydzielony wchodzi do działania w ugrupowaniu
bojowym lub marszowym w przewidywaniu boju spotkaniowego. Sposób
przyjęcia właściwego ugrupowania podyktowany jest stopniem obez-
władnienia obrony nieprzyjaciela. Na czele oddziału wydzielonego
działają organa rozpoznawcze, niezależnie od tego, czy na jego
kierunku lub skrzydłach działają organa rozpoznawcze wyższego
szczebla, powinien on prowadzić rozpoznanie własnymi siłami.

Ewentualne grupy nieprzyjaciela na kierunku działania
oddziału wydzielonego zwalczane są przez ubezpieczenia, siły głów-
ne nie wdając się w walkę obchodzą punkty oporu.

Rozwijanie do walki o opanowanie nakazanego obiektu zależy/
będzie od charakteru obiektu, jego obrony i sił nieprzyjaciela.
W zasadzie jako pierwsze walkę nawiążą organa rozpoznawcze i awan-
garda /szpice/.

Kolejne siły oddziału wydzielonego angażowane będą w zależności od potrzeb. Oddział wydzielony zazwyczaj uderzał będzie swym silnym pierwszym rzutem, zaś drugi rzut /odwód/ zachowany będzie do potęgowania walki, uderzenia w skrzydło itp. /schemat Nr 5/.

Po opanowaniu obiektu oddział wydzielony natychmiast organizuje jego obronę, obrona obiektu może być realizowana różnymi sposobami, a mianowicie:

- obrona okrężna, bezpośrednio wokół obiektu;
- działanie na przedpolu ochranianego obiektu głównymi siłami;
- działanie na przedpolu i obrona bezpośrednia obiektu.

Każdy z tych sposobów stosowany będzie w zależności od konkretnej sytuacji bojowej i warunków terenowych.

Obronę okrężną obiektu organizuje się w nocy, kiedy nie ma możliwości wyjścia na przedpole. Wówczas najkorzystniej jest częścią sił zapewnić utrzymanie punktów oporu obrony okrężnej, a z pozostałych sił utworzyć odwód /drugi rzut/ do działań manewrowych w rejonie obiektu. W takim przypadku siły manewrowe rozmieszcza się poza bezpośrednią obroną obiektu w celu zmniejszenia skutków uderzeń jądrowych nieprzyjaciela. Sposób ten może być stosowany przy obronie obiektu o charakterze punktowym i funkcyjnym znaczeniu /np: most/.

Działanie całością sił oddziału wydzielonego na przedpolu obiektu odnosić się może raczej do walki o utrzymanie ważnej rubieży terenowej, która zazwyczaj będzie ostatnią rubieżą obrony. Taki sposób działania oddziału wydzielonego jest możliwy szczególnie wtedy, gdy nie zachodzi obawa utracenia obiektu przez działanie nieprzyjaciela z zaskoczenia lub jego zniszczenia przez siły dywersyjne lub desantowe.

W określonych warunkach najtrwalsza obrona opanowanego obiektu wyraża się w połączonych działaniach, polegających na bezpośrednim utrzymaniu obiektu i prowadzeniu działań manewrowych na jego przedpolach. Będzie on nawet konieczny przy organizacji obrony bez dostatecznej ilości czasu kiedy walka przewidywana jest na dłuższy czas, niż pozwolą na to możliwości oddziału wydzielonego. Jednak główny ciężar walki powinien spoczywać na

działaniach opóźniających na podejściach do obiektu. Tak więc sposób walki o uchwycenie i utrzymanie obiektu będzie ściśle związany z charakterem obiektu i możliwościami oddziału wydzielonego.

IV. ORGANIZACJA I DZIAŁANIE TAKTYCZNYCH DESANTÓW ŚMIGŁOWCOWYCH.

1. Rola, zadania i zasady działań taktycznych desantów śmigłowcowych.

Potrzeby wynikające ze współczesnego pola walki określiły desantom taktycznym szczególną rolę, wyznaczając im stałe miejsce wśród elementów ugrupowania bojowego, o rozwój środków transportu powietrznego spowodował, że mogą być one stosowane powszechnie i masowo.

Ze względu na szczególny sposób **dostawania** się na pole walki z powietrza, desanty taktyczne dysponują dużą prędkością. Przenoszą one walkę w głąb ugrupowania szybciej niż wojska lądowe, jednakże pozbawione wozów bojowych, stają się znacznie **mniej** ruchliwe i odporne na zorganizowane działanie nieprzyjaciela. Dlatego też do rejonu działań desantów taktycznych wysyła się oddział wydzielony.

Z analizy charakteru i znaczenia obiektów nieprzyjaciela, które mogą stanowić przedmiot działań taktycznych desantów śmigłowcowych oraz oceny potrzeb walki wynika, że celami użycia tych desantów powinno być:

- ✓ - zmniejszenie możliwości nieprzyjaciela w zakresie wykonania uderzeń jądrowych;
- ① ✓ - dezorganizacja systemu kierowania środkami rażenia oraz dowodzenia wojskami nieprzyjaciela;
- ② ✓ - opanowanie i utrzymanie różnych obiektów na tyłach nieprzyjaciela do czasu podejścia wojsk własnych;
- ③ ✓ - dezorganizacja manewru i opóźnienie podejścia odwodów nieprzyjaciela;
- ✓ - stworzenie korzystnych warunków wojskom własnym pokonania rubieży obronnych nieprzyjaciela;
- ④ - dezorganizacja pracy tyłów i komunikacji.

Wymienione cele można osiągnąć poprzez wykonanie przez desant taktyczny wielu różnych zadań, stosownie do potrzeb, możliwości

i warunków zaistniałych w toku walki. Zadania te - z punktu widzenia ich charakteru i sposobu wykonania można podzielić na dwie zasadnicze grupy, a mianowicie:

- zadania o charakterze ruchowym wymagające przenoszenia działań bojowych z jednego obiektu na drugi / np: podczas opóźniania podejścia odwodów nieprzyjaciela/;

- zadania o charakterze statycznym, polegające zwłaszcza na opanowaniu i utrzymaniu ważnych obiektów nieprzyjaciela do czasu podejścia wojsk własnych np: przepraw przez przeszkody wodne, lotnisk/.

Działanie taktycznego desantu śmigłowcowego jest szczególną formą działań bojowych i obejmuje: załadowanie desantu do śmigłowców, przerzut do rejonu desantowania, lądowanie i prowadzenie działań bojowych.

✓ Załadowanie desantu do śmigłowców realizuje się w rejonie załadowania, który powinien być poza zasięgiem ognia artylerii i pola radiolokacyjnego wykrywania. W okresie organizacji desantowania pododdziałowi piechoty oraz śmigłowcom transportowym należy wyznaczyć rejon wyjściowy. Rejon wyjściowy desantu wyznacza się w odległości nie mniej jak 20-25 km od linii frontu, natomiast dla śmigłowców transportowych ✓ w odległości 40-50 km i 15-20 km od rejonu wyjściowego desantu w celu przybliżenia śmigłowców do desantowego pododdziału piechoty. W rejonie wyjściowym wykonuje się wszystkie czynności organizacyjne desantowania i zabezpieczenie materiałowo-techniczne. Następnie dokonuje się przemieszczenia pododdziału piechoty i śmigłowców z rejonów wyjściowych, do rejonu załadowania.

W rejonach tych urządza się lądowiska i pojedyncze płaszczyzny przyziemiania, które na kilka minut przed przylotem śmigłowców odpowiednio się oznacza. Desantowany pododdział dzieli się na zgrupowania, a te z kolei do załadowania na poszczególne śmigłowce. Skład poszczególnych zgrupowań zależy od wyznaczonego im zadania. Podział zgrupowania na śmigłowce nie może być przypadkowy. Należy przestrzegać zasady rozdziału dowództwa, żołnierzy poszczególnych specjalności i środków materiałowych tak, aby w razie zestrzelenia niektórych śmigłowców w czasie

przelotu, pododdziałom desantowym nie zabrakło jakiegś specjalności, rodzaju środka walki lub zaopatrzenia.

Aby maksymalnie skrócić czas załadowania, celowo jest ładować w pierwszej kolejności sprzęt, a ^{po} tego umocowaniu - środki materiałowe i poszczególnych żołnierzy. Dla orientacji - czas załadowania wynosi np: moździerz 120 mm i 6 skrzyń z amunicją przy pomocy 6 ludzi - 9 minut /6 minut ładowanie, 3 minuty - umocowanie/; haubicy 122 mm przy pomocy 8 ludzi - 14 minut, /8 minut - załadowanie, 6 minut - umocowanie/.

Przedstawiony wyżej sposób załadowania desantu można stosować w warunkach posiadania dostatecznej ilości czasu na przygotowanie do desantowania taktycznego desantu śmigłowcowego, tzn. w sytuacji, w której desant był odpowiednio wcześniej zaplanowany. Należy się jednak liczyć z tym, że niejednokrotnie konieczność zwysłania desantu taktycznego wyniknie w rezultacie rozwoju sytuacji taktyczno-operacyjnej i wówczas czas na organizację będzie ograniczony. W tej sytuacji nie wybiera się rejonów wyjściowych dla desantów i śmigłowców. Rejon, w którym znajduje się pododdział piechoty do desantowania traktuje się jako rejon załadowania i tam należy skierować bezpośrednio śmigłowce z miejsca bazowania.

Przerzut desantu do rejonu ładowania odbywa się w określonej kolumnie po wyznaczonej trasie, zgodnie z zawczasu ustalonym sposobem. Wybór trasy i sposoby przelotu zależą od stopnia przeciwdziałania systemu OPL nieprzyjaciela, możliwości techniczno-nawigacyjnych śmigłowców oraz warunków terenowych. Trasa powinna być względnie prosta, przebiegać przez wyraźne obiekty orientacyjne i nad ~~terenem~~ terenem utrudniającym prowadzenie ognia do śmigłowców. Dobrą obserwację zapewnia wysokość lotu w granicach 100 - 500 m nad ziemią.

Przelot desantu poprzedza się obezwładnieniem środków OPL na całej trasie ogniem artylerii i lotnictwa, a ponadto bezpośrednio na 5-10 minut przed przelotem, śmigłowce bojowe w ramach wsparcia ogniowego niszczą rozpoznane cele na odległość ich zasięgu. I tak: maszynową w pasie 2 km; działa małego kalibru - 2,5 km, artylerię przeciwlotniczą - 10 km. Obok obezwładniania środków CPL

nieprzyjaciela stosuje się również manewr śmigłowcami polegający na zmienianiu prędkości, wysokości i kierunku lotu. Podczas przelotu w strefie ognia pocisków raketowych typu "Hawk" zmniejsza się prędkość poniżej 100 km/godz lub obniża pułap lotu poniżej 100 m, wówczas unika się możliwości rażenia. Natomiast pociski typu "Nike **Herkules**" - mogące razić cel od wysokości 1500 m wzwyż w tym wypadku nie zagrażają.

Należy także brać pod uwagę możliwość oddziaływania śmigłowców bojowych nieprzyjaciela. Walkę z nimi podejmują śmigłowce bojowe z osłony desantu, na takiej samej zasadzie jak samolot myśliwski z samolotem myśliwskim.

W rejonie działania desantu lub w jego pobliżu wybiera się rejon lądowania /główny i zapasowy/, który powinien:

- zapewniać niezbędną liczbę lądowisk;
- być łatwy do umiejscowienia z powietrza;
- zapewniać szybkie rozładowanie desantu i osiągnięcie gotowości do działań;
- umożliwić zorganizowanie skutecznego zabezpieczenia ze wszystkich stron.

W rejonie lądowania wybiera się po jednym lądowisku na grupę /eskadrę/. Odległość lądowisk od obiektu działań uzależniają warunki terenowe i możliwość przeciwdziałania nieprzyjaciela.

Lądowanie desantu poprzedza się ogniowym przygotowaniem, po którym na 5-10 minut przed lądowaniem sił głównych wysyła się grupę zabezpieczenia z zadaniem rozpoznania rejonu lądowania, oznakowania lądowisk oraz ich ubezpieczenia. Powinna ona być przygotowana do współdziałania w rejonie lądowania z organami rozpoznania, mieć możliwości kierowania ogniem artylerii oraz naprowadzania własnego lotnictwa uderzeniowego.

Po wylądowaniu sił głównych desantu w pierwszej kolejności wylądowują się grupy osłony, które wzmacniają ubezpieczenie. Szybko należy rozwinąć środki OFL. Pozostałe siły desantu przystępują natychmiast do rozładowywania sprzętu i środków materiałowych. Czas rozładowania sprzętu powinien być maksymalnie krótki, z uwagi na groźbę przeciwdziałania nieprzyjaciela. Orientacyjny czas rozładowania wynosi np: moździerz 120 mm z

6 skrzyń z amunicją przy pomocy 6 ludzi - 5 minut /3 - minuty odwiązanie; 2 - minuty wylądowanie/; hb 122 mm - przy pomocy 8 ludzi - 8 minut /5 minut odwiązanie, 3 minuty wylądowanie/.

Po wylądowaniu i wylądowaniu sprzętu pod osłoną ubezpieczeń dowódcy grup /pododdziałów/ zbierają podwładnych i po złożeniu dowódcy desantu meldunku o stanie osobowym - precyzują zadania w terenie i przystępują do ich wykonania.

2. Właściwości organizacji działań desantu.

Planowanie użycia desantu śmigłowcowego dokonuje się w sztabie armii z uwagi na to, że armia dysponuje pułkiem śmigłowców transportowych. Często jednak dowódca armii przydziela określonej dywizji pułk śmigłowców i wówczas organizatorem działań desantu jest dowódca dywizji.

Podczas przygotowywania desantu do działań dowódca dywizji zobowiązany jest do:

- wydzielenia niezbędnych sił i środków potrzebnych do wzmocnienia desantu oraz jego osłony przed uderzeniami z powietrza
- określenia rejonu załadowania i lądowania oraz tras i sposobu przelotu z podaniem czasu lądowania;
- rozpoznania rejonu lądowania i działań w aspekcie możliwości lądowania, jak i oceny sił nieprzyjaciela w przewidywanym rejonie i obszarach do niego przyległych;
- postawienia zadań dowódcy desantu, dowódcy ~~XX~~ śmigłowców transportowych, wojskom raketowym i artylerii oraz lotnictwu;
- zorganizowania współdziałania na korzyść desantu z wojskami wykorzystującymi jego działanie oraz oddziałom wydzielonym;
- zorganizowania łączności dowodzenia i współdziałania.

W zadaniu dla dowódcy desantu dowódca dywizji powinien określić:

- skład desantu, jego wyposażenie i wzmocnienie;
- rejon lądowania, ocenę działań nieprzyjaciela i zadania jakie ma wykonać desant oraz czas lądowania i działania po wylądowaniu;
- rejon załadowania desantu, gotowość do startu i sposób przelotu śmigłowców;

- zadania innych rodzajów wojsk wykonywane na korzyść desantu w poszczególnych okresach działania;
- sposób połączenia się z OW lub wojskami nacierającymi;
- sposób działania desantu w wypadku gdy powstaną przyczyny pozwalające ocenić, że nie nastąpi połączenie z wojskami;
- sposób utrzymania łączności sztabu z desantem.

Skład desantu śmigłowcowego zależy od wielu czynników, z których najważniejsze to: możliwości transportowe, charakter i zakres zadania; możliwości oddziaływania nieprzyjaciela zwłaszcza w rejonie lądowania i działania desantu. Zazwyczaj w natarciu dywizji organizuje się desant w sile od wzmocnionej kompanii do wzmocnionego batalionu piechoty.

Planując działanie desantu należy uwzględnić złączenie transporterów opancerzonych batalionu działającego jako desant w skład pułku wyznaczonego jako OW. Z rzutu kołowego desantowego batalionu można np. wydzielać transportery opancerzone z kierowcami i strzelcami pokładowymi, z których odpowiednią ilość można wykorzystać jako doraźny środek ciągu moździerzy 120 mm i transportu ich amunicji. Na każdy transporter opancerzony można zebrać 2 tony ładunku co w sumie stwarza możliwość załadowania ok. 72 ton materiałów zaopatrzenia /36 transporterów x 2 tony/ tak dla desantu jak i OW.

W rozkazie bojowym dowódca desantu podaje:

- rozmieszczenie sił i środków nieprzyjaciela w rejonie i w pobliżu rejonu lądowania oraz możliwy sposób, kierunek i czas ich podejścia;
- zadania lotnictwa oraz wojsk nacierających od czoła, a szczególnie oddziału wydzielonego działającego na połączenie się;
- zadania desantu i sposób jego wykonania;
- zadania pododdziałów w tym i rejonu załadowania i lądowania;
- liczba śmigłowców, środki wzmocnienia, sposób działania w wariantach podstawowym oraz na wypadek rozproszenia desantu na trasie przelotu lub lądowania w nieplanowanym rejonie;
- sposób dowodzenia /schemat nr 6/.

Szczególne znaczenia nabiera organizacja współdziałanie wewnątrz desantu w tym zwłaszcza na okres prowadzenia działań po wylądowaniu. Jeśli czas pozwala przygotowuje się piaskownice bądź, makiety obiektu działania ułatwiające podległym dowódcom dokładne zrozumienie sposobu działania.

3. Prowadzenie działań po wylądowaniu.

Po wylądowaniu dowódcy pododdziałów wskazują kierunki działania i przystępują do opanowania określonego obiektu, wykorzystując własne i przydzielone środki ogniowe. Jeżeli lądowania dokonano z dala od obiektu, to pododdziały w szykach przedbojowych zbliżają się do niego z różnych stron. Pododdziały dążą do obejścia ewentualnych zapór inżynieryjnych lub wykonują przejścia w nich własnymi siłami, a po pokonaniu ich - rozwijają się i na sygnał atakują obiekt.

Środki ogniowe przesuwa się w szykach piechoty i wspierają walkę nacierających pododdziałów umożliwiając im opanowanie obiektu.

Dowódca desantu ze swoimi środkami ogniowymi i odwodami przesuwa się za pierwszorzutowymi pododdziałami. Elementy te są w każdej chwili gotowe do wzmocnienia uderzenia pierwszego rzutu. Może się zdarzyć, iż będą one musiały przejść do obrony rubieży w celu osłony głównych sił desantu.

Podczas walki, gdy tylko zarysuje się powodzenie, dowódcy pododdziałów wysyłają część sił na przewidywane kierunki podejścia odwodów nieprzyjaciela i organizują przeciwdziałanie.

Po opanowaniu obiektu pododdziały go niszczą, a jeśli obiekt ma być utrzymywany, organizują jego obronę. Po zniszczeniu obiektu pododdziały przystępują do wykonania kolejnego zadania. W wypadku organizowania obrony część pododdziałów lub tylko nieznaczne grupy przejdą bezpośrednio do obrony, a pozostałe siły przeznaczają się do opóźniania podejścia nieprzyjaciela do opanowanego obiektu.

Obronę obiektu lub rubieży organizuje się wykorzystując istniejące urządzenia obronne. Na dominujące punkty i rubieże wysyła się ubezpieczenia. Główne drogi podejścia osłania się ogniem artylerii, ustawia zapory inżynieryjne. Przerwy między

punktami oporu osłania się ogniem i patrolami.

Jeśli desant znajduje się w trudnej sytuacji i grozi mu całkowite zniszczenie, a żaden ryzyko nie rokuje nadziei na powodzenie, desant powinien przejść do działań w rozproszeniu.

W wypadku konieczności opanowywania obiektu, który jest broniony przez nieprzyjaciela w pododdziałach pierwszego rzutu organizuje się grupy: szturmowe, osłony i ogniową.

Grupa szturmowa przeznaczona jest do atakowania obiektu. W jej skład włącza się saperów z materiałem wybuchowym i sprzętem ułatwiającym pokonanie zapór.

Grupa osłony zabezpiecza działanie grupy szturmowej i ogniowej, szczególnie ze strony odsłoniętych skrzydeł. Może ono również wzmocnić grupę szturmową.

Grupa ogniowa wspiera walkę grupy szturmowej i osłony.

W zależności od obiektu i planu walki dowódca desantu może podzielić całość sił desantu na takie grupy lub wykonywać zadanie całością sił.

Sposób walki desantu po wylądowaniu zależy od wielu czynników między innymi od: miejsca lądowania, zadania, sposobu działania nieprzyjaciela, terenu, warunków meteorologicznych itp. Dlatego też sposób działania będzie różny. Wystąpi tu natarcie, obrona, działania opóźniające, zasadzki, napady itp. Sposoby te często będą się wzajemnie uzupełniać lub przechodzić jeden w drugi. Godzi się również stwierdzić, że warunki, w jakich ma działać desant na tyłach nieprzyjaciela w dużym osamotnieniu, nie pozwalają na jednoznaczne traktowanie sposobów działania.

Zakończenie

Na zakończenie należy podkreślić, że współczesne natarcie wymaga częstego stosowania OW i desantów śmigłowcowych, które w dużym stopniu ułatwiają osiągnięcie celu działań przez dywizję. Organizowanie i kierowanie OW i desantem taktycznym wymaga od dowódców i sztabów głębokiej znajomości charakteru współczesnej walki, umiejętności przewidywania rozwoju sytuacji oraz wszechstronnej znajomości nieprzyjaciela.

Dowódców OW i desantów powinno cechować zdecydowanie, śmiałość w podjęciu ryzyka walki, umiejętność nieszablonowego działania, szybkie i trafne podjęcie decyzji.

Z kolei żołnierze powinni być wszechstronnie wyszkoleni, sprawni fizycznie, odporni psychicznie i o wysokim poziomie moralno-politycznym.

Wysokie walory bojowe stanu osobowego, sprawny technicznie sprzęt i dobrze zorganizowane działanie gwarantują sukces w walce. Dlatego też we wszystkich niemal ćwiczeniach sztabów i wojsk problematyka oddziałów wydzielonych i desantów taktycznych zajmuje ważne miejsce.

Wykonano w 5 egz.

Egz.nr 1-5 Bibl. *Tajna Nautowa OZS Inen*

Wyk. mjr ZIELIŃSKI /50-954/.

Druk M.K.

Dnia 4.08.1981 r.

Nr ks masz Pf 50/KTO.

Wykaz
literatury do samodzielnego studiowania.

1. Regulamin walki /dywizja, pułk/ § 248, 268, 282, 290, 294,
367-397.
2. Taktyka ogólna - s. 122, 160, 169-171.
3. Działania bojowe dywizji.
4. Biuletyn informacyjny Nr 4/109.
5. Zeszyt Naukowy ASG WP Nr 5/10/76.

Wykaz
diapozytów do wykładu.

1. Ugrupowanie marszowe OW /wariant/ nr bibl. Pf 1294/3.
2. Siły główne OW przeznaczone do działań na przedpolu nr bibl. Pf 1294/2.
3. Siły główne OW przeznaczone do bezpośredniej obrony obiektu nr bibl. Pf 1294/5.
4. Formy działań rajdowych prowadzonych przez OW nr bibl. Pf 1283.
5. Ugrupowanie OW do ataku na obiekt nr bibl. Pf 1294/5.
6. Decyzja dowódcy do działań po wylądowaniu nr bibl. Pf 1294/1.

